

GIMNAZJUM NR 22 IM. LOTHARA HERBSTA

Program profilaktyki

Gimnazjum nr 22 im. Lothara Herbst
we Wrocławiu

Załącznik nr 1 do uchwały nr 1 z dnia 17 września 2013 Rady Rodziców Gimnazjum nr 22 im. Lothara Herbsta we Wrocławiu

Szkolny Program Profilaktyki 2013- 2016 będzie realizowany w trzyletnim cyklu kształcenia poczynając od roku szkolnego 2013/2014. Jego ewaluację przewidziano na czerwiec 2016.

Podstawa prawna programu profilaktyki:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu z dnia 26 lutego 2002r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2002r. Nr 51, poz. 458)
- Gimnazjum nr 22 im. Lothara Herbsta we Wrocławiu należy do sieci szkół promujących zdrowie. Program profilaktyki jest zgodny z wizją i misją szkoły zawartą w programie wychowawczym.

.....
pieczęć Rady Rodziców

.....
pieczęć szkoły

.....
podpis przewodniczącego
Rady Rodziców

.....
podpis dyrektora szkoły

.....
data

Spis treści

Rozdział I	5
Profilaktyka i wychowanie	5
Rozdział II	7
Przepisy prawne	7
Rozdział III.....	15
Cele i zadania szkolnego programu profilaktyki.....	15
Kierunki działań oraz zadania szkolnego programu profilaktycznego	16
Rozdział IV	17
Realizacja programu profilaktyki	17
Treści Programu „Spójrz Inaczej”	17
Zakładane osiągnięcia uczniów.....	18
Rozdział V.....	19
Strategie szkolnego programu profilaktyki, hipotetyczne mechanizmy zmiany	19
Rozdział VI	21
Diagnoza sytuacji wychowawczej szkoły	21
Diagnoza środowiska szkolnego	21
Harmonogram działań w wybranych obszarach zagrożeń	21
Deklaracja szkoły	24
Działania edukacyjno-wychowawcze w klasach	24
Współpraca z rodzicami	25
Działania ogólnoszkolne	25
Strategie przeciwdziałania przemocy	25
Rozdział VII	26
Procedury interwencyjne.....	26

Rozdział VIII.....	28
Spodziewane efekty podjętych działań profilaktycznych	28
Rozdział IX	29
Całościowa ewaluacja szkolnego programu profilaktyki.....	29
Rozdział X.....	30
Ankiety	30
A. Ankieta dla uczniów klas I, II, III Gimnazjum nr 22 dotycząca narkomanii	30
B. Ankieta dla uczniów Gimnazjum nr 22 dotycząca przemocy	32
C. Ankieta dla nauczycieli	33
D. Ankieta dla uczniów klas I, II, III Gimnazjum nr 22 dotycząca palenia papierosów .	34
Literatura	36

Rozdział I

Profilaktyka i wychowanie

Wychowanie jest procesem, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez:

- ukształtowanie prawego charakteru,
- budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne,
- uznanie i przestrzeganie norm społecznych,
- budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi, uświadamianie sobie celów życiowych.

Wychowanie, więc rozumiemy jako proces wspomagania dziecka w rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Wychowanie jest stałym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje ludzki zdolności do bycia w pełni człowiekiem.

Rola wychowawców ogranicza się do towarzyszenia wychowankowi w tym rozwoju i stwarzaniu takich warunków, które ten rozwój umożliwiają. Szczególnie należy dbać o ład moralny i duchowy, ponieważ dzięki nim dokonuje się integracja poszczególnych sfer życia człowieka i jego wszechstronny rozwój.

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona dziecka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju. **Profilaktykę** rozumiemy jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałaniu tym zagrożeniom.

Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Jest to faza rozwoju stanowiąca pomost pomiędzy dzieciństwem i dorosłością, w czasie której dokonuje się wiele zmian w osobowości człowieka. Fazę tę najczęściej charakteryzuje brak integracji, dlatego jest to czas podatny na podejmowanie *zachowań ryzykownych*.

Zachowania ryzykowne to działania zwiększające pojawienie się niekorzystnych psychologicznych i zdrowotnych konsekwencji, zaburzających prawidłowy rozwój.

Do najczęściej pojawiających się **zachowań ryzykownych** należą:

- palenie papierosów,
- używanie alkoholu,
- używanie innych środków psychoaktywnych,
- wczesna inicjacja seksualna,
- zachowania agresywne i przestępcze.

Do zbadanych **czynników ryzyka** należą:

- środowisko społeczne promujące dane wzorce zachowań,
- normy społeczne promujące, prowokujące dane zachowania,
- modelowanie takich zachowań w domu i szkole,
- konflikty i doświadczenie izolacji w dzieciństwie,
- grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania dysfunkcyjne,
- niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych,
- łatwość zdobycia substancji psychoaktywnych,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

Zachowania które zwiększają odporność człowieka na działania czynników ryzyka nazywamy **czynnikami chroniącymi**.

Do najważniejszych zbadanych **czynników chroniących** zalicza się:

- silna więź emocjonalną z rodzicami,
- zainteresowanie nauką szkolną,
- regularne praktyki religijne,
- uwewnętrzniony szacunek do norm, wartości, autorytetów,
- stałą opiekę sprawowaną przez kompetentną osobę dorosłą,
- zdolności umożliwiające dobre wyniki w nauce,
- umiejętność rozwiązywania problemów,
- wrażliwość społeczną,
- poczucie własnej skuteczności.

Rozdział II

Przepisy prawne

dla określenia zasad obowiązujących w szkole dotyczących bezpieczeństwa uczniów, picia alkoholu palenia papierosów lub używania innych środków psychoaktywnych

I. Konwencja o prawach dziecka (na podstawie: Wybrane zagadnienia prawne i socjalne. Konwencja o prawach dziecka. Polski Komitet UNICEF, 1994)

Art. 28, p. 2. (Roz. XVI, Prawo dziecka do nauki)

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe środki zapewniające, aby dyscyplina szkolna była stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i z niniejszą konwencją.

Art. 33. (Aneks)

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki, w tym środki ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty, w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych, zgodnie z ich zdefiniowaniem w odpowiednich umowach międzynarodowych, oraz w celu zapobiegania wykorzystania dzieci do nielegalnej produkcji" tego typu substancji i handlu nimi.

II. Ustawa o systemie oświaty (Dz- U. nr 95, poz. 425) Ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. nr 117, poz 759)

Art. 4.

Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, a także szanowania godności osobistej ucznia.

Art. 15.

1. Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia.

2. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia.

Art. 16.

5. Obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej i gimnazjum, publicznych albo niepublicznych

5a. Po ukończeniu gimnazjum obowiązek nauki spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadgimnazjalnej albo w formach pozaszkolnych.

Art. 39.

2. Dyrektor szkoły lub placówki może, w drodze decyzji, skreślić ucznia z listy uczniów w przypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. Skreślenie następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego. 2a. Przepis ust. 2 nie dotyczy ucznia objętego obowiązkiem szkolnym. W uzasadnionych przypadkach uczeń, ten na wniosek dyrektora szkoły, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły.

Art. 43.

3. Nauczyciele są zobowiązani do nieujawniania spraw poruszanych na posiedzeniu rady pedagogicznej, które mogą naruszyć dobro osobiste uczniów lub ich rodziców, a także nauczycieli i innych pracowników szkoły lub placówki.

III. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.),

Art.2.1 Statut gimnazjum określa w szczególności:

2. Sposób wykonywania zadań gimnazjum, z uwzględnieniem optymalnych warunków rozwoju ucznia, zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia,

Art. 15.

Nauczyciel prowadzi pracę dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą i jest odpowiedzialny za jakość tej pracy oraz bezpieczeństwo powierzonych jego opiece uczniów.

Art.20.

Statut gimnazjum określa szczegółowe zasady przyjmowania uczniów do szkoły oraz ich prawa i obowiązki, w tym:

1. Rodzaje nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary; nie mogą być stosowane kary naruszające nietykalność i godność osobistą ucznia,

2. Przypadki, w których dyrektor szkoły może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły,

3. Warunki pobytu ucznia w szkole zapewniające uczniom bezpieczeństwo, ochronę przed przemocą, uzależnieniami, demoralizacją oraz innymi przejawami patologii społecznej.

IV. Ujednolicony tekst Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991. Ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty z dnia 25 lipca 1998 roku (Dz. U. nr 117, poz. 759).

Art. 60 (Roz. V, Organizacja kształcenia, wychowania i opieki w szkołach i placówkach publicznych)

1. *Statut szkoły lub placówki publicznej* powinien określać w szczególności:
- 1) nazwę i typ szkoły lub placówki oraz ich cele i zadania,
 - 2) organ prowadzący szkołę lub placówkę,
 - 3) organy szkoły lub placówki oraz ich kompetencje,
 - 4) zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników szkoły lub placówki,
 - 5) zasady rekrutacji uczniów,
 - 6) prawa i obowiązki uczniów, w tym przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły.

V. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13.05. 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

§1.

Publiczne przedszkola, szkoły, a także placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3, 3a, 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwane dalej "placówkami", organizują i udzielają uczniom, ich rodzicom oraz nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej na zasadach określonych w rozporządzeniu.

§2.

1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna polega w szczególności na:
 - A. diagnozowaniu środowiska ucznia;
 - B. zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia, wynikających w szczególności:
 - 1) z niepełnosprawności;
 - 2) z niedostosowania społecznego;
 - 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
 - 4) ze szczególnych uzdolnień;
 - 5) ze specyficznych trudności w uczeniu się;
 - 6) z zaburzeń komunikacji językowej;
 - 7) z choroby przewlekłej;
 - 8) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
 - 9) z niepowodzeń edukacyjnych;
 - 10) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania wolnego czasu, kontaktami środowiskowymi;
 - 11) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.
 - C. organizowaniu różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - D. podejmowaniu działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach, oraz wspieraniu nauczycieli w tym zakresie
 - E. wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
 - F. podejmowaniu działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, są realizowane we współpracy z:
- 1) rodzicami;
 - 2) nauczycielami i innymi pracownikami przedszkola, szkoły lub placówki;
 - 3) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym specjalistycznymi;
 - 4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami;
 - 5) podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

§4.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu, szkole lub placówce może być udzielana na wniosek:

- 1) ucznia;
- 2) rodziców
- 3) nauczyciela, w szczególności nauczyciela uczącego ucznia i nauczyciela prowadzącego zajęcia specjalistyczne, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 1, ust. 2 pkt 2 i ust. 5 pkt 2;
- 4) pedagoga;
- 5) psychologa;

§5.

2. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole jest organizowana w szczególności w formie:

- 1) klas terapeutycznych,
- 2) zajęć rozwijających uzdolnienia,
- 3) zajęć dydaktyczno- wyrównawczych,
- 4) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym,
- 5) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowania kształcenia i kariery zawodowej,
- 6) porad i konsultacji dla uczniów, rodziców i nauczycieli

VI. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.01. 2003 w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem

Na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 26 poz. 226) zarządza się, co następuje:

§1.

Szkoły i placówki systemu oświaty rozwijają działania wychowawcze i zapobiegawcze wśród dzieci i młodzieży, u których zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków odurzających lub substancji psychotropowych albo którzy sporadycznie używają środków odurzających lub substancji psychotropowych, lub środków zastępczych (dopalaczy), zwanych dalej "zagrożonymi uzależnieniem".

§2.

Działalność wychowawcza i zapobiegawcza w szkole i placówce polega w szczególności na:

- 1) systematycznym rozpoznawaniu i diagnozowaniu zagrożeń związanych z uzależnieniem;
- 2) informowaniu o narkomanii i jej skutkach;
- 3) współpracy z rodzicami dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem;
- 4) poradnictwie w zakresie zapobiegania uzależnieniom od środków i substancji, o których mowa w § 1;
- 5) przygotowaniu nauczycieli i osób zajmujących się wychowaniem dzieci i młodzieży do przeciwdziałania narkomanii.

§3.

Za organizację działań wychowawczych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz przygotowanie nauczycieli do tych zadań odpowiada dyrektor szkoły lub placówki.

§4.

W szkołach i placówkach organizuje się, zgodnie z odrębnymi przepisami, pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz prowadzi się edukację prozdrowotną i promocję zdrowia psychicznego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących zapobiegania uzależnieniom.

§6.

1. Działalność informacyjna obejmuje upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli informacji na temat:
 - 1) szkodliwości środków lub substancji, wymienionych w § 1, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do uzależnień;
 - 2) dostępnych form pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonych uzależnieniem;
 - 3) możliwości rozwiązywania problemów powodujących powstawanie uzależnień;
 - 4) skutków prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
2. Szkoły i placówki udostępniają dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom informatory, poradniki oraz inne materiały edukacyjne dotyczące problematyki zapobiegania narkomanii.

§7.

Organy prowadzące szkoły i placówki wspierają realizowanie działań wychowawczych i zapobiegawczych, w szczególności ukierunkowanych na informowanie o narkomanii i jej skutkach.

§8.

1. Poradnictwo w zakresie zapobiegania uzależnieniom od środków i substancji, o których mowa w § 1, polega na udzielaniu porad i konsultacji dotyczących:
 - 1) potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży oraz zagrożeń i możliwości przeciwdziałania uzależnieniom;
 - 2) rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży związanych z używaniem środków lub substancji, o których mowa w § 1.

2. Poradnictwo jest prowadzone dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, ich rodziców oraz nauczycieli.

§9.

Szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i Policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności gdy dzieci lub młodzież używają, posiadają lub rozprowadzają środki lub substancje, o których mowa w § 1.

§10.

Szkoły i placówki opracowują, zgodnie ze statutem, strategię działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, która uwzględnia w szczególności:

- 1) systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, rodziców oraz nauczycieli;
- 3) opracowanie metod i form rozwijania działalności informacyjnej;
- 4) określenie zadań wszystkich pracowników szkoły w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży, zagrożonych uzależnieniem;
- 5) procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencje;
- 6) współpracę z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych;
- 7) aktywny udział dzieci i młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych;
- 8) dostosowanie treści i formy zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia;
- 9) edukację rówieśniczą;
- 10) sposób współdziałania pracowników szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji;
- 11) współpracę z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży;
- 12) wspieranie dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, rozwijanie ich poczucia 'własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne;
- 13) wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem;
- 14) dokonywanie systematycznej oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.

§11.

Szkoły i placówki współdziałają z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, poradniami zdrowia psychicznego i innymi specjalistycznymi działającymi na rzecz rozwijania zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

VII. Ujednolicony tekst ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku uwzględniający nowelizację z dnia 12 września 1996 roku.

Art. 14. (Roz. 1, Przepisy ogólne)

1. Zabrania się sprzedaży, podawaniu i spożywaniu napojów alkoholowych:

- 1) na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowych-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich,

Art. 43. (Roz. 3, Przepisy karne)

3. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust. 1 i ust. 3-6 albo kto spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży, albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach nie wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania podlega karze grzywny.

**VIII. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 24 kwietnia 1997 roku (Dz. U. nr 75, poz. 468)
Ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw. (Dz. U. z 2011 r. Nr 117, poz. 678)**

Art. 3. (Roz. 1. Przepisy ogólne)

1. Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii są realizowane przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

2. Zadania dotyczące przeciwdziałania narkomanii są realizowane, w zakresie określonym w ustawie również przez:

- 1) szkoły i placówki objęte systemem oświaty oraz szkoły wyższe,
- 2) zakłady opieki zdrowotnej i inne jednostki organizacyjne działające w dziedzinie ochrony zdrowia,
- 3) jednostki wojskowe i Policji,
- 4) kluby sportowe,
- 5) zakłady poprawcze, areszty śledcze i zakłady karne.

Art. 17.(Roz. 3, Postępowanie z osobami uzależnionymi) 1. Na wniosek przedstawiciela ustawowego, krewnych w Unii prostej, rodzeństwa lub faktycznego opiekuna albo z urzędu, sąd rodzinny może skierować osobę uzależnioną, która nie ukończyła 18 lat, na przymusowe leczenie rehabilitację.

Art. 45 (Roz. 6, Przepisy karne)

1. Kto wbrew przepisom ustawy udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowych, ułatwia lub umożliwia ich użycie, albo nakłania do użycia takiego środka podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, udziela środka odurzającego lub innej substancji psychotropowej małoletniemu lub nakłania go do użycia takiego środka lub

substancji albo udziela ich w znacznych ilościach innej osobie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 46. (Roz. 6, Przepisy karne)

1. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
2. Jeżeli sprawca czynu, o którym mowa w ust. 1, udziela środka odurzającego lub substancji psychotropowej małoletniemu, ułatwia użycie albo nakłania go do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.
3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 2, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 48. (Roz. 6, Przepisy karne)

1. Kto wbrew przepisom ustawy posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe podlega karze, pozbawienia wolności do lat 3.
 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
 3. Jeżeli przedmiotem czynu, o którym mowa w ust. 1, jest znaczna ilość środków odurzających lub psychotropowych, sprawca podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności do lat 5
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 roku

IX. Ustawa o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 15 września 2000 roku

Art. 6 (Dział II Środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich)
Wobec nieletnich sąd rodzinny może:

- 1) udzielić upomnienia
- 2) zobowiązać do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzenia się w stan odurzenia,
- 3) ustanowić nadzór odpowiedzialny rodziców lub opiekuna,
- 4) ustanowić nadzór organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania - udzielających poręczenia za nieletniego,
- 5) zastosować nadzór kuratora,
- 6) skierować do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją,
- 7) orzec zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych,
- 8) orzec przepadek rzeczy uzyskanych w związku z popełnieniem czynu karalnego,

- 9) orzec umieszczenie w instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego, w rodzinie zastępczej, w zakładzie wychowawczym albo w innej odpowiedniej placówce opiekuńczo- wychowawczej,
- 10) orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym,
- 11) zastosować inne środki zastrzeżone w niniejszej ustawie do właściwości sądu rodzinnego, jak również zastosować środki przewidziane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Art.7 l. Sąd rodzinny może:

l) zobowiązać rodziców lub opiekuna do poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy ze szkołą do której nieletni uczęszcza, poradnią psychologiczną pedagogiczną lub inną poradnią specjalistyczną, zakładem pracy, w którym jest zatrudniony, oraz lekarzem lub zakładem leczniczym,

Wybór przepisów został dokonany w Pracowni Profilaktyki Młodzieżowej "Pro-M", Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, 2001

Rozdział III

Cele i zadania szkolnego programu profilaktyki

Cel ogólny programu:

Wspomaganie ucznia w pokonywaniu zagrożeń dotyczących jego ogólnego rozwoju, oraz likwidowanie czynników zagrażających zdrowiu.

Cele szczegółowe:

- stymulacja w kierunku rozwijania życzliwości, sympatii, altruizmu, poczucia odpowiedzialności za własne postępowanie,
- kształtowanie postaw prospołecznych – uczenie tolerancji, akceptacji, budowania udanych relacji z innymi,
- nauka pokonywania trudności w dążeniu do wartości i celów życiowych,
- rozwijanie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych w kontaktach z innymi ludźmi
- rozwijanie umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z trudnymi uczuciami – lękiem, gniewem, złością,
- uzyskanie przez uczniów lepszego rozumienia siebie i innych,
- kształtowanie poczucia własnej wartości
- rozbudzanie w młodzieży zainteresowań i rozwijania zdolności do wysiłku,
- kształtowanie postaw prozdrowotnych
- dostarczanie krótkich informacji o zagrożeniach towarzyszących wszelkim uzależnieniom,

- rozwijanie umiejętności podejmowania racjonalnych decyzji w sprawie używania środków psychoaktywnych
- umiejętności odróżniania zachowań asertywnych od agresywnych i uległych,
- umiejętności radzenia sobie i kierowanie stresem.

Kierunki działań oraz zadania szkolnego programu profilaktycznego

- promocja zdrowego stylu życia (kształtowanie umiejętności samodzielnego dokonywania właściwych wyborów, rozwijanie zachowań chroniących zdrowie własne i innych ludzi).
 - pomoc w kształtowaniu dojrzałości emocjonalnej, związanej z ukształtowaniem adekwatnej samooceny oraz kontrolowanym wyrażaniem swoich uczuć.
 - pomoc w kształtowaniu dojrzałości społecznej, związanej z umiejętnością dobrego funkcjonowania w grupie oraz konstruktywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych.
 - przekazanie wiedzy na temat przyczyn i skutków używania substancji psychoaktywnych, dostosowanej do różnych potrzeb i poziomu rozwoju ucznia.
 - zapewnienie uczniom alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu (różnorodna atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych, aktywne formy spędzania wolnego czasu).
 - organizowanie systematycznych zajęć profilaktycznych w ramach lekcji wychowawczych.
 - organizowanie w szkole imprez tematycznych (konkursy, przedstawienia).
 - podnoszenie kompetencji wychowawczo-profilaktycznych nauczycieli, a przede wszystkim wychowawców klas (wiedza na temat uzależnień, agresji).
 - wspieranie wychowawczej roli rodziny, stała współpraca z rodzicami w celu przekazywania im wiedzy na temat zagrożeń, a także zapoznanie ich z działaniami szkoły.
- Integrowanie działań szkoły i rodziców.
- współpraca szkoły z instytucjami oferującymi swoją pomoc (Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego przedstawiciele policji i Straży Miejskiej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Specjalistyczna Poradnia Terapeutyczna, MOPS, Stowarzyszenie Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”, Stowarzyszenie „Jestem”, „Karan”, stowarzyszenie „Aperiamus”).

Rozdział IV

Realizacja programu profilaktyki

Szkolny Programu Profilaktyki zawiera program „Spójrz inaczej” przygotowany został przez specjalistów ze Stowarzyszenia Psychoprofilaktyki: E. Czerniewską, T. Kołodziejczyk. Realizowany jest poprzez następujące treści:

Treści Programu „Spójrz Inaczej”

1. Uczucia przeżywane przez człowieka – rozpoznawanie i nazywanie uczuć, uświadamianie sobie i akceptacja własnych uczuć, rozpoznawanie i akceptacja uczuć innych osób, rozumienie i wyrażanie uczuć pojawiających się w sytuacjach trudnych, rola emocji i uczuć w życiu, uczenie się sposobów pozytywnego wpływania na swój nastrój oraz nastrój innych.
2. Rozumienie innych ludzi – dostrzeganie i akceptowanie różnic w wyglądzie, zachowaniu i upodobaniach, dostrzeganie wyjątkowości i niepowtarzalności każdego człowieka, docenianie innych.
3. Poczucie własnej wartości - akceptowanie własnego wyglądu, własnej niepowtarzalności, świadomość swoich sukcesów i mocnych stron, docenianie siebie.
4. Dziecko jako członek rodziny – rozumienie roli rodziny i swojej roli w rodzinie, wzajemna pomoc w rodzinie, własna rola i wpływ na atmosferę w rodzinie, poczucie wspólnoty ze swoją rodziną, rozumienie różnych sytuacji rodzinnych.
5. Dziecko jako członek grupy rówieśniczej – klasa szkolna, wzajemny wpływ, pomaganie i otrzymywanie pomocy. Przyjaźń i koleżeństwo. Konieczność istnienia i przestrzegania norm, reguł i zasad we wzajemnych kontaktach. Współdziałanie i współpraca. Wpływ grupy na jednostkę – nacisk grupowy, namawianie i odmawianie.
6. Podejmowanie decyzji. Kryteria służące podejmowaniu decyzji, emocje towarzyszące podejmowaniu decyzji. Rozważanie konsekwencji przy podejmowaniu decyzji. Odpowiedzialność za własne decyzje. Decyzje związane z ryzykiem. Zmiana decyzji.
7. Rozwiązywanie problemów i konfliktów. Strategie rozwiązywania problemów. Rozwiązywanie problemów klasowych. Konflikt jako naturalne zjawisko w kontaktach z innymi. Podstawy wiedzy o konfliktach – definicja, przyczyny, pozytywne i negatywne strony konfliktu, emocje pojawiające się podczas konfliktów. Sposoby rozwiązywania konfliktów – strategie zachowań.
8. Sytuacje trudne w kontaktach z innymi – radzenie sobie ze złością, odrzuceniem, wstydem, dokuczaniem, skarciem. Agresja i przemoc w szkole – sposoby zapobiegania i radzenia sobie z nimi.
9. Potrzeby człowieka – rozpoznawanie swoich potrzeb, ich znaczenie. Związek między zachowaniami a zaspokojeniem potrzeb. Przyzwyczajenia, nawyki i ich rozpoznawanie. Zmiana przyzwyczajeń. Potrzeby a zachcianki.
10. Świadomość zmian we własnym życiu i rozwoju – rozwój jako proces, indywidualne tempo zmian. Plany na przyszłość i warunki ich realizacji. Dorosłość i dojrzałość.
11. Dbanie o zdrowie – zdrowy i niezdrowy sposób życia, możliwość samodzielnego dbania o zdrowie. Podejmowanie właściwych decyzji zdrowotnych. Równowaga fizyczna i psychiczna. Odróżnianie produktów jadalnych, niejadalnych i szkodliwych dla zdrowia.

Rozpoznawanie substancji trujących i zasady postępowania z nimi. Zasady używania i przyjmowania leków.

12. Substancje psychoaktywne. Wpływ nikotyny na organizm, przyczyny rozpoczynania palenia papierosów, skutki używania nikotyny. Alkohol i jego działanie, przyczyny używania alkoholu, szkody związane z używaniem alkoholu - skutki bezpośrednie i odległe, mechanizm uzależnienia od alkoholu, mechanizmy współzależnienia w rodzinie z problemem alkoholowym. Narkotyki, dopalacze – rodzaje i przyczyny ich używania. Skutki używania narkotyków i dopalaczy.

Zakładane osiągnięcia uczniów

1. Lepsze rozumienie, akceptację i umiejętność wyrażania własnych uczuć; rozumienie i akceptację innych ludzi.
2. Wzrost poczucia własnej wartości.
3. Umiejętność prawidłowej komunikacji z innymi ludźmi.
4. Umiejętność konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych i konfliktowych w kontaktach z innymi.
5. Umiejętność dojrzałego funkcjonowania w roli członka różnych grup społecznych.
6. Umiejętność samodzielnego dbania o zdrowie i podejmowania właściwych decyzji zdrowotnych.
7. Umiejętność podejmowania właściwych decyzji w sprawie używania substancji psychoaktywnych.

Rozdział V

Strategie szkolnego programu profilaktyki, hipotetyczne mechanizmy zmiany

Lp	Strategia	Czynnik ryzyka	Cechy programu	Mechanizm
1.	Wartości	Przekonanie, że zażywanie narkotyków, dopalaczy palenie papierosów, picie alkoholu jest w zgodzie z wartościami osobistymi	Wskazuje sposoby poszukiwania konfliktów między osobistymi wartościami a piciem, zażywaniem narkotyków, paleniem papierosów	Zwiększanie zrozumienia, że picie, palenie, zażywanie narkotyków jest w niezgodzie z wartościowym stylem życia
2.	Umiejętność stanowienia celów	Brak celów życiowych	Uczy sposobów stanowienia i osiągnięcia celów, motywuje uczniów do przygotowania realistycznych zadań osobistych	Zwiększenie zdolności do stanowienia i osiągnięcia celów, zwiększenie motywacji osiągnięć
3.	Poczucie wartości	Niskie poczucie własnej wartości	Zachęca uczniów do poznawania i rozumienia wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk wpływających na obraz siebie i poczucie wartości; prowadzi do odkrywania sposobów radzenia sobie z negatywnym stosunkiem do samego siebie	Zwiększanie poczucia własnej wartości i poszanowania własnej tożsamości
4.	Umiejętność podejmowania decyzji	Brak zdolności do podejmowania racjonalnych decyzji	Uczy systemu organizowania informacji i dokonywania wyborów między alternatywami	Zwiększenie zdolności do podejmowania racjonalnych decyzji, zwiększenie ilości sytuacji, w których rozsądek uczestniczy w dokonywaniu wyborów
5.	Umiejętność radzenia sobie ze stresem	Słabe umiejętności radzenia sobie ze stresem	Uczy sposobów radzenia sobie ze stresem i problemami	Zwiększanie świadomości własnych umiejętności zaradczych, obniżanie poziomu stresu
6.	Umiejętność	Nacisk kolegów	Uczy jak rozpoznawać	Zwiększenie

	odmawiania		naciski ze strony kolegów i mediów oraz jak radzić sobie z sytuacjami nacisku, buduje zarówno rozumienie poznawcze i umiejętności praktyczne	świadomości, że uczeń może skutecznie poradzić sobie z naciskami skłaniającymi do AIS
7.	Umiejętności życiowe	Słabe umiejętności życiowe	Uczy jak być asertywnym, jak rozwiązywać konflikty interpersonalne, jak efektywnie komunikować się z innymi	Zwiększanie zdolności do utrzymywania pozytywnych kontaktów interpersonalnych
8.	Zaangażowanie osobiste	Słaba motywacja do abstynencji	Zachęca uczniów do dobrowolnego podejmowania zobowiązań lub przyrzeczeń nt. abstynencji lub powściągliwości	Zwiększanie osobistego zaangażowania i motywacji do abstynencji i powściągliwości
9.	Informacje o konsekwencjach	Nieświadomość konsekwencji picia	Dostarcza informacji o negatywnych konsekwencjach zdrowotnych i społecznych picia, palenia, zażywania narkotyków; wzmacnia istniejące pozytywne przekonania	Zwiększanie świadomości osobistego zagrożenia konsekwencjami AIS
10.	Alternatywy	Nieświadomość alternatywnych do zażywania AIS sposobów znajdowania satysfakcji	Dostarcza informacje o innych sposobach osiągnięcia pożądanych stanów emocjonalnych	Zwiększanie świadomości sposobów poszukiwania przyjemności i satysfakcji bez AIS, zmniejszenie motywacji do sięgania po substancje odurzające w celu osiągnięcia stanów emocjonalnych
11.	Umiejętność pomagania	Nieświadomość dostępności systemu wsparcia	Uczy jak dostarczać wsparcia dla kolegów, którzy potrzebują pomocy przy rozwiązywaniu problemów, uczy wsparcia społecznego w trudnych sytuacjach	Zwiększanie świadomości dostępności pomocy w sytuacjach trudnych

Rozdział VI

Diagnoza sytuacji wychowawczej szkoły

Na podstawie obserwacji środowiska szkolnego zauważa się, że występują następujące problemy:

- brak motywacji do nauki, wagary,
- problem przemocy i agresji,
- palenie papierosów, inicjacja nikotynowa
- eksperymentowanie ze środkami psychotropowymi,
- niska kultura języka w szkole (wulgaryzmy).

Diagnoza środowiska szkolnego

Diagnozy dokonano za pomocą:

- ankiety do uczniów,
- ankiety do rodziców,
- ankiety do nauczycieli,
- obserwacji zachowania uczniów,
- analizę frekwencji w dziennikach lekcyjnych,
- analizę frekwencji rodziców na zebraniach organizowanych przez szkołę,
- analizę dokumentacji pedagoga szkolnego
- analizę zeszytów uwag dotyczących zachowań uczniów

Analiza wyników diagnozy potwierdziła wstępnie założone obszary zagrożeń występujących w Gimnazjum nr 22 we Wrocławiu.

Harmonogram działań w wybranych obszarach zagrożeń.

Cel: Promocja zdrowia i rozwijanie zdolności do prowadzenia zdrowego stylu życia.

L p.	Cel szczegółowy	Cele operacyjne	Zadania do realizacji	Osoby prowadzące	Zadania dla rodziców
1.	Dostarczanie wiedzy o środkach psycho-aktywnych i zagrożeniach związanych z ich zażywaniem	1.Uczeń posiada podstawowe wiadomości o substancjach uzależniających (narkotyki, dopalacze, alkohol). 2.Zna sposoby oddziaływania narkotyków na organizm człowieka. 3.Potrafi określić straty wynikające z ich zażywania , zna konsekwencje prawne. 4.Umie kontrolować swoje postępowanie wobec AIS. 5.Potrafi oprzeć się naciskowi otoczenia. 6.Wie, co to jest zdrowy styl życia i potrafi dokonać właściwego wyboru.	1.Lekcje profilaktyczno-wychowawcze nt. szkodliwości substancji psychoaktywnych. Wprowadzenie programu profilaktyki „unplugged” 2. Warsztaty profilaktyczne uzależnień DEBATA, NOE 3.Warsztaty profilaktyczne „Nie – narkotekom” 3. Spotkania z przedstawicielami policji Wydział Do Spraw Nieletnich 4. Prezentacje multimedialne „Dopalacze” 2.Zajęcia profilaktyczne dla wybranych uczniów (program autorski).	-wychowawcy -pedagog - Wydział Zdrowia - stowarzyszenie AperiaMus -pedagog - policja -wychowawcy -nauczyciel biologii	1.Pogadanki na zebraniach z rodzicami nt.środków uzależniających przy współdziałaniu specjalistów
2.	Przeciwdziałanie aktom agresji wśród uczniów	1.Uczeń wie, co to jest przemoc. 2.Potrafi odróżnić przemoc fizyczną od psychicznej. 3.Umie bronić się przed przemocą, wie do kogo się zwrócić o pomoc.	1.Poznawanie i analiza właściwych zachowań na podstawie lektur i biografii sławnych ludzi. 2.Zajęcia profilaktyczne nt. przemocy. Udział w programie „STOPA” – stop agresji 3.Pogadanki nt. konsekwencji prawnych czynów nieletnich z	- nauczyciele j. polskiego i j. obcych -wychowawcy -pedagog - stowarzyszenie AperiaMus -dyrektor	1.Pogadanki nt. sposobów walki z przejawami agresji: „Jak pomóc młodzieży nadpobudliwej i agresywnej?” 2.Zapoznanie rodziców z procedurami postępowania w sytuacjach

		4. Zaproponuje wsparcie dla kolegów, którzy potrzebują pomocy. 5. Oceni negatywnie niewłaściwe zachowanie rówieśników. 6. Wie, jak konstruktywnie pozbyć się negatywnych emocji.	pracownikami Wydziału Prewencji Policji. 4. Bieżące spotkania z dzielnicowymi i policjantami z wydziału ds. nieletnich 5. Zwiększenie czujności wszystkich nauczycieli podczas przerw i w czasie pełnienia dyżurów. 6. Szybkie i konsekwentne reagowanie na wszelkie przejawy agresji. 7. Realizacja programu „Bezpieczna szkoła” przy współdziałaniu Komendy Miejskiej Policji.	-pedagog - policja - pedagog -dyrektor -nauczyciele -wszyscy pracownicy szkoły -pedagog -nauczyciele	kryzysowych
3.	Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym	1. Uczeń potrafi określić swoje trudności. 2. Rozumie przyczyny zaistniałych niepowodzeń. 3. Poszukuje sposobu rozwiązania problemu. 4. Podejmuje konkretne kroki zmierzające do realizacji celu. 5. Znajduje wsparcie i pomoc w sytuacji kryzysowej.	1. Pogadanki na temat sposobów przezwycięzania trudności szkolnych. 2. Zajęcia, wyrównawcze, terapia. 3. Zorganizowanie pomocy koleżeńskiej. 4. Negocjacje z rodzicami w celu przeprowadzenia diagnozy PPP. 5. Realizacja zaleceń PPP. 6. Wzmocnienie czujności podczas nieobecności uczniów w szkole, częsta kontrola usprawiedliwień (tylko w dzienniczkach szkolnych).	-wychowawcy -pedagog - PPP - SPT -wychowawcy -pedagog -pedagog -wszyscy nauczyciele	1. Indywidualne rozmowy nauczycieli z rodzicami uczniów mających trudności dydaktyczne. 2. Rozmowy pedagoga z rodzicami uczniów dyslektycznych i wymagających terapii.
4.	Rozwijanie	1. Wie, jak	1. Zajęcia	-pedagog	

najważniejszych umiejętności interpersonalnych	rozpoznawać nacisk ze strony kolegów i mediów.	profilaktyczno-wychowawcze rozwijające najważniejsze umiejętności interpersonalne.	-pedagog	
	2.Potrafi radzić sobie w sytuacjach nacisku.	2.Organizowanie warsztatów zawodowych przy współudziale PP-P.	-pedagog	
	3.Umie radzić sobie ze stresem i problemami.	oraz Międzyszkolnego Ośrodka Wspierania Aktywności Zawodowej	- uprawnione osoby z zewnątrz	
	4.Efektywnie komunikuje się z innymi, rozwiązuje konflikty interpersonalne, potrafi być asertywny.	3.Organizowanie warsztatów antystresowych, i innych zajęć.	- pedagog -wychowawcy	
	5.Dokonuje rozsądnego wyboru między alternatywami.			

Cel: Działania szkoły wobec przemocy.

Deklaracja szkoły

- Nie tolerujemy żadnej formy przemocy w naszej szkole.
- Będziemy aktywnie przeciwdziałać wszelkim aktom przemocy.
- Będziemy konsekwentni i nieustępliwi w naszych działaniach.
- Będziemy realizowali Europejską Deklarację dla szkół nie stosujących przemocy

Działania edukacyjno-wychowawcze w klasach

- Normy klasowe.
- Profilaktyka I stopnia - cykl zajęć edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy (jednolity program dla wszystkich klas).
- Profilaktyka II stopnia - działania edukacyjne i wychowawcze dostosowane do problemów występujących w danej klasie, aktywne reagowanie na wszystkie sytuacje związane z przemocą.

Współpraca z rodzicami

- Profilaktyka I stopnia - zajęcia edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy (jednolity program dla wszystkich rodziców).
- Profilaktyka II stopnia - zasady współpracy rodziców ze szkołą w przeciwdziałaniu przemocy (dokument zawierający procedury postępowania dla rodziców dzieci-ofiar i sprawców przemocy).

Działania ogólnoszkolne

- Okresowa diagnoza problemu (badania ankietowe).
- Działania dotyczące norm szkolnych.
- Działania dotyczące zjawiska przemocy.
- Działania będące odpowiedzią na wyniki diagnozy.

Strategie przeciwdziałania przemocy

- Obowiązujący wszystkich nauczycieli dokument, zawierający konkretne procedury działania w sytuacjach przemocy.
- System interwencji wobec sprawcy i ofiary przemocy (rozmowy, kontrakty).
- Długofalowe działania wychowawcze wobec sprawcy (wsparcie psychologiczne).
- Długofalowe działania wychowawcze wobec ofiary (wsparcie psychologiczne, trening asertywności, itp.).

Rozdział VII

Procedury interwencyjne

1. Wagary

- przy jednorazowej sytuacji - informacja do rodziców, wykorzystanie „zielonej linii” telefonicznej
- rozmowa interweniująca ucznia z wychowawcą klasy, pedagogiem próba zdefiniowania przyczyn problemu ucznia,
- przy nagminnych wagarach - postępowanie według procedury administracyjnej.

2. Nałogi:

- palenie papierosów

- po raz pierwszy: rozmowa dyscyplinująca osoby interweniujące,
- poinformowanie wychowawcy klasy,
- poinformowanie rodziców,
- kolejny raz wezwanie rodziców i rozmowa z uczniem w obecności pedagoga szkolnego.

- alkohol i narkotyki, dopalacze

- powiadomienie dyrektora szkoły,
- wezwanie rodzica i wspólna rozmowa z pedagogiem szkolnym
- obserwacja ucznia przez wychowawcę i pedagoga szkolnego
- w przypadku powtarzających się sytuacji problemowych - informacja na Policję, a następnie do Sądu Rodzinnego.

3. Przemoc (bezpieczeństwo):

przemoc w rodzinie

- powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji,
- stworzyć dziecku atmosferę zaufania i życzliwości,
- stworzyć klimat bezpieczeństwa dla dziecka,
- zgłoszenie sytuacji policji, do sądu rodzinnego, MOPS o poszkodowaniu osoby nieletniej w celu założenia przez policjantów niebieskiej karty

w przypadku przemocy fizycznej, pierwsze oględziny przez higienistkę szkolną /wpis do karty ucznia/

- wezwanie drugiego rodzica i rozmowa o zaistniałej sytuacji,
- w ciężkich przypadkach powiadomienie Policji, praca z dzieckiem, wsparcie emocjonalne / podniesienie samooceny, wartości itp.

przemoc fizyczna w szkole /kopanie, szarpanie, plucie, podkładanie nóg, fizyczne uszkodzenie ciała/

- po raz pierwszy : rozmowa wyjaśniająca z uczniem przez osobę interweniującą, wskazanie uczniom innych metod rozwiązywania konfliktów.
- kolejny raz: postępowanie jw. oraz przeprowadzić w danej klasie cykl spotkań z zakresu komunikowania się ze zwróceniem szczególnej uwagi na interakcja rówieśnicze /psychodrama/.
- zawarcie kontraktu.
- wezwanie rodzica do szkoły.
- praca z ofiarą i sprawcą przemocy.
- poinformowanie Policji.

przemoc psychiczna w szkole /obmawianie, wyśmiewanie, pisanie i mówienie obraźliwych słów, cyber-przemoc, używanie wulgarnych słów itp./

- interwencja wychowawcy w klasie i zdefiniowanie problemu, przybliżenie uczniom skutków i konsekwencji prawnych stosowania przemocy,
- integracja klasy, lekcje wychowawcze, ścieżki między-przedmiotowe/,
- informacja do rodziców przy jednorazowym zajściu,
- wezwanie rodzica do szkoły przy ponownej sytuacji,
- praca z ofiarą i sprawcą,
- pedagogizacja rodziców.
- Powiadomienie policji

4. Wulgaryzmy

- interwencja na bieżąco,
- nauka kultury słowa na co dzień,
- informacja do rodziców /w wypadku nagminnego i rażącego używania wulgaryzmów w szkole/.

5. Nadpobudliwość

- przydzielenie krótkiego, realnego zadania do wykonania w klasie,
- rozmowa z rodzicami,
- terapia i interwencja u psychologa, neurologa itp.

6. Czyny karalne

- powiadomienie dyrektora szkoły, rodziców i policji postępowanie zgodnie z procedurami interwencyjnymi przygotowanymi przez policję, w porozumieniu z Kuratorium (załącznik nr 2).

7. Telefony komórkowe itp. urządzenia

- po raz pierwszy: upomnienie udzielone przez nauczyciela prowadzącego zajęcia
- poinformowanie wychowawcy klasy
- po raz kolejny odebranie telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego, którego używanie zakazane jest w czasie zajęć szkolnych, schowanie go podpisanej nazwiskiem ucznia koperty, zapieczerowanie jej i przechowanie do czasu odebrania przez rodziców ucznia.

Rozdział VIII

Spodziewane efekty podjętych działań profilaktycznych

1. Szkoła w opinii uczniów i rodziców uważana jest za bezpieczną.
2. Utworzony jest bank informacji (dla nauczycieli) dotyczących ciekawych lekcji wychowawczych.
3. Poszerzenie wiedzy nauczycieli owocuje lepszymi relacjami uczeń – nauczyciel – rodzic co pozwala na szybszą i skuteczniejszą interwencję oraz na łatwiejsze wychycenie i zrozumienie problemu.
4. Szkoła posiada stały kalendarz działań profilaktycznych.
5. Uczniowie chętnie biorą udział w różnorodnych konkursach i zawodach a wyniki w nauce są dobre.
6. Uczniowie są współgospodarzami szkoły, samorząd uczniowski jest aktywny, podejmuje ciekawe akcje.
7. Uczniowie i ich rodzice mają możliwość korzystania ze wsparcia profesjonalnych instytucji, są zadowoleni z przepływu informacji na temat swojego dziecka.
8. Zmniejsza się ilość uczniów wagarujących.
9. Akty przemocy występują rzadziej.
10. Uczniowie poszerzyli swoją wiedzę z zakresu profilaktyki
11. Poprawia się komunikacja pomiędzy uczniami oraz uczniami i nauczycielem

Rozdział IX

Całościowa ewaluacja szkolnego programu profilaktyki

1. Po roku - diagnoza wybranych obszarów wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli.
2. Po zakończeniu cyklu kształcenia (po 3 latach).- ewaluacja całościowa
3. Powołanie Zespołu ds. ewaluacji w skład którego wchodzi: nauczyciele, pedagog szkolny, przedstawiciele rodziców, przedstawiciele SU.

Rozdział X

Ankiety

A. Ankieta dla uczniów klas I, II, III Gimnazjum nr 22 dotycząca narkomanii

1. Jesteś
 - a) Dziewczynką
 - b) Chłopcem
2. Czy widziałeś osobę, która bierze narkotyki lub będącą pod ich wpływem ?
 - a) tak
 - b) nie
3. Jeżeli tak to czy była to
 - a) koleżanka
 - b) kolega
 - c) ktoś z rodziny? kto?
 - d) obca mi osoba
 - e) Inne osoby? jakie ?
4. Czy byłeś namawiany do zażycia narkotyków ?
 - a) tak
 - b) nie
5. Czy próbowałeś jakiegoś narkotyku ?
 - a) tak
 - b) nie
 - c) jeżeli tak nazwij go lub opisz.....
6. Jeżeli nie próbowałeś to czy chciałbyś spróbować ?
 - a) tak
 - b) nie
7. Czy potrafiłbyś odmówić koledze, który namawiałby Cię do zażycia narkotyków ?
 - a) tak
 - b) nie
8. Czy w Twojej klasie są uczniowie,
 - a) palący papierosy
 - b) pijący alkohol
 - c) używający narkotyków
9. Czy uważasz że na terenie naszej szkoły lub osiedla można kupić narkotyki ?
 - a) w szkole
 - tak
 - nie
 - b) na osiedlu
 - tak
 - nie
10. Jeżeli tak, to czy widziałeś taką sytuację ?
 - a) tak
 - b) nie
11. Zakreśl, które z wymienionych środków mogą być narkotykami :
 - a) kokaina

- b) butapren
 - c) papierosy
 - d) marihuana
 - e) alkohol
12. Czy czujesz się uzależniony od jakiegoś narkotyku ?
- a) tak
 - b) nie
 - c) jeżeli tak nazwij go
13. Czy wiedziałbyś do kogo zwrócić się o pomoc
- a) tak
 - b) nie
 - c) jeżeli tak to opisz to

Dziękujemy za wyrażenie własnego zdania i wypełnienie ankiety.

B. Ankieta dla uczniów Gimnazjum nr 22 dotycząca przemocy

Proszę o wypełnienie ankiety, dziękuję za szczere wypowiedzi, proszę o wyrażenie własnego zdania.

Płeć : a) chłopiec, b) dziewczynka, c) klasa

1. Czy czujesz się w klasie zagrożony ?
 - a) w czasie lekcji –jakiej ?
 - b) w czasie przerwy
 - c) czuję się bezpieczny
2. Czego najbardziej się boisz (w czasie lekcji) ?
 - a) oceny niedostatecznej
 - b) sprawdzianu
 - c) ośmieszenia wobec nauczyciela
 - d) inne (jakie)
3. Czego boisz się najbardziej (poza lekcjami) ?
 - a) zniszczenia ubrania
 - b) hałasu na przerwach
 - c) niczego
 - d) inne
4. Czy w szkole byłeś ?
 - a) pobity przez kolegów z klasy
 - b) pobity przez starszych kolegów
 - c) zmuszany do oddawania pieniędzy
 - d) zmuszany do oddawanie innych rzeczy (jakich)
5. Czy zdarzyło Ci się
 - a) zaczepiać lub bić młodszych kolegów
 - b) zabierać pieniądze
 - c) zabierać inną cudzą własność
6. Czy byłeś wyśmiewany przez inne dzieci ?
7. Czy sam wyśmiewałeś się z kolegów ?
8. W jaki sposób jesteś karany w domu ?
- a) bity przez rodziców
 - b) bity przez rodzeństwo
 - c) agresja słowna
 - d) inaczej karany.....

Dziękuję za wyrażenie własnego zdania i wypełnienie ankiety.

C. Ankieta dla nauczycieli

Proszę o szczerą wypowiedź.

1. Wymień najczęściej spotykane zachowania uczniów, które budzą w Tobie niepokój:

- a) w trakcie lekcji.....
- b) przerwy.....
- c) poza szkołą.....

2. Wymień te zachowania uczniów, z którymi nie potrafisz sobie poradzić:

.....
.....

3. Jakie problemy wychowawcze należy rozwiązywać w pierwszej kolejności

.....
.....

4. Jaką tematykę należałoby szczególnie umieścić w programie wychowawczo-profilaktycznym?

.....
.....

5. Od jakich specjalistów oczekiwalibyś pomocy w realizacji zadań programu profilaktycznego szkoły?

.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

D. Ankieta dla uczniów klas I, II, III Gimnazjum nr 22 dotycząca palenia papierosów

Wszyscy wiemy, że palenie papierosów jest szkodliwe, mimo to niektórzy z nas ulegają pokusie palenia. Przychodzi taki moment, kiedy zdajemy sobie sprawę, że trudno jest się wyrwać z nałogu.

Dzisiaj masz możliwość sprawdzenia swojej wiedzy dotyczącej palenia papierosów i uświadomienia swoich predyspozycji do wzmocnienia bądź osłabiania zdrowia.

Ankieta jest anonimowa, wyniki zostaną wykorzystane do przygotowania edukacji zdrowotnej uczniów.

Dziękuję za wyrażenie własnego zdania i wypełnienie ankiety.

1. Jesteś:
 - a. dziewczynką,
 - b. chłopcem
2. Ile masz lat?
3. Kto w Twojej rodzinie pali papierosy?
 - a. ojciec,
 - b. matka,
 - c. rodzeństwo,
 - d. inni członkowie rodziny,
 - e. nikt.
4. Czy palisz papierosy?
 - a. tak,
 - b. nie.
5. Jeśli palisz, to ile sztuk dziennie?
 - a. 1 – 5,
 - b. 6-10,
 - c. 11 – 20,
 - d. powyżej 21
6. Dlaczego palisz papierosy?
 - a. dla przyjemności,
 - b. dla towarzystwa,
 - c. bo muszę,
 - d. nie palę.
7. Czy potrafisz powstrzymać się od zapalenia papierosa w miejscu, gdzie jest to zakazane?
 - a. tak,
 - b. nie.
8. Czy w porządku jest palenie papierosów w obecności osób niepalących?
 - a. tak,
 - b. nie,
 - c. nie wiem.
9. Czy według Ciebie palenie papierosów świadczy o:
 - a. dojrzałości,
 - b. braku dojrzałości,
 - c. nie mam zdania.

10. Jeśli palisz, to kto miał wpływ na podjęcie przez Ciebie decyzji o paleniu papierosów?
- a) idol – osoba popularna (aktor, piosenkarz)
 - b) reklama,
 - c) kolega, koleżanka,
 - d) nikt,
 - e) inne osoby, jakie?
11. W jaki sposób zdobywasz papierosy?
-
-
12. Czy w grupie rówieśniczej potrafisz odmówić palenia?
- a) tak,
 - b) nie,
 - c) nie wiem.
13. Czy nakłaniałeś kogoś do zapalenia papierosa?
- a) tak,
 - b) nie.
14. Jakie uczucia wzbudza w Tobie osoba paląca?
- a) akceptację,
 - b) obojętność,
 - c) niechęć.
15. Ile rakotwórczych związków chemicznych jest zawartych w dymie tytoniowym?
- a) 20,
 - b) 30,
 - c) 40.
16. Czy uzależnienie od nikotyny wpływa na kondycję i zachowanie człowieka?
- a) tak,
 - b) nie,
 - c) nie wiem.
17. Które z chorób są ściśle związane z paleniem papierosów? (podkreśl trzy najczęstsze)
choroba serca, choroby oczu, choroby psychiczne, choroba nowotworowa płuc, rak krtani,
choroby oczu, choroby mózgu.
18. Czy nikotyna posiada właściwości uzależniające?
- a) tak,
 - b) nie,
 - c) nie wiem
19. Wymień 3 gazy szkodliwe dla zdrowia zawarte w dymie papierosowym:
- a)
 - b)
 - c)

Dziękujemy za wyrażenie własnego zdania
i wypełnienie ankiety

Literatura

Biblioteczka reformy MEN, O pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Warszawa 2000.

M.Simm, E. Węgrzyn-Jonek, Budowanie szkolnego programu profilaktyki, Rubikon, Kraków 2002,

B. Gwizdek, E Sołtys, Gimnazjalny projekt profilaktyczno-wychowawczy”, WSiP, Warszawa 2002,

E. Kosińska, Mądrze i skutecznie, Rubikon, Kraków 2002,

Z. Gaś, Profilaktyka w szkole, pod red. B Kamińskiej-Buśko, Warszawa 2000,

A.Kołodziejczyk, T. Kołodziejczyk, E. Czerniewska, „Spójrz inaczej” - program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla gimnazjum